

Zpráva o šetření výkonu sociálně-právní ochrany Adély a Bedřicha A.

Na veřejného ochránce práv se obrátil pan A. (stěžovatel, otec). Sdělil, že jeho dvě děti, Adélu (nar. xxx) a Bedřicha (nar. xxx), jejich matka nepřiměřeně fyzicky trestá. Oznámil to Městskému úřadu Černošice (OSPOD), ten na to však nereagoval a neudělal o tom ani zápis. Děti OSPOD nevyhodnotil jako ohrožené podle § 6 zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

Šetření jsem zaměřil na postup OSPOD v souvislosti s:

- oznámením otce o fyzickém týrání jeho dětí,
- vyhodnocením míry ohrožení dětí.

A. Shrnutí závěrů

Dospěl jsem k závěru, že **OSPOD nepostupoval správně**, když:

- Nereagoval na upozornění otce, čekal až na oznámení policie a šetření u matky provedl až za víc než měsíc (C.1.1).
- Otce sám neinformoval o svých postupech a výsledcích prošetření (C.1.1).
- Neevidoval upozornění otce na nepřiměřené fyzické trestání dětí matkou (C.1.2). Tajemník již pracovníky OSPOD poučil o nutnosti každé upozornění evidovat, což považují za dostatečné opatření.
- Zjišťoval skutečnosti týkající se pouze Bedřicha, a ne také Adély, přestože otec upozorňoval na nepřiměřené trestání obou dětí (C.2).
- Bedřicha vůbec neviděl ani s ním nemluvil (C.2).
- Matku důrazně nepoučil o nepřijatelnosti fyzického trestání dětí (případně o tom neudělal záznam) (C.2).
- Rodičům nedoporučil odbornou poradenskou pomoc pro zlepšení jejich konfliktního vztahu (C.2).
- Neměl dostatečné podklady pro vyhodnocení míry ohrožení Bedřicha a Adély nevyhodnocoval vůbec (C.3).

B. Skutková zjištění

Soud obě děti v dubnu 2023 svěřil do péče matky a otci stanovil styk v sudý týden od pátku do neděle a v lichý týden od úterý do středy.

Stěžovatel se v únoru 2024 obrátil na OSPOD, kde sdělil, že matka děti nepřiměřeně fyzicky trestá a syn se kvůli tomu pomočuje. OSPOD jej odkázal na policii a soud. Jeho sdělení nezaznamenal.

V březnu 2024 obdržel OSPOD od policie oznámení¹ a žádost o zjištění poměrů dětí. Na OSPOD se také znovu obrátil otec a žádal o informaci, jak OSPOD postupoval.

1 Oznámení o události s účastí dítěte.

Otci OSPOD odpověděl až v květnu. Informoval jej, že provedl u matky místní šetření, požádal o zprávu mateřskou školu a pediatričku Bedřicha. Bedřicha jako ohroženého nevyhodnotil.

Aktuálně probíhá řízení o změně péče, ve kterém otec navrhuje střídavou péči. OSPOD je v tomto řízení kolizním opatrovníkem.

Kromě Bedřicha a Adély má matka s jiným partnerem ještě dceru Cecílii, která k ní jezdí na víkendy.

C. Právní hodnocení

C.1.1 Postup OSPOD v souvislosti s přijetím oznámení otce o fyzickém týrání jeho dětí

Rodič má právo požádat OSPOD o pomoc při výkonu svých práv a povinností.² OSPOD musí vyhodnocovat každé obdržené oznámení k péči některého z rodičů a reagovat na něj.³ Činit by tak měl bez zbytečných průtahů⁴ s přihlédnutím k závažnosti takových oznámení. O prošetření oznámení by OSPOD měl rodiče informovat.⁵

Otec se dne 27. 2. 2024 obrátil na OSPOD, kde sdělil, že matka děti nepřiměřeně fyzicky trestá a syn se kvůli tomu pomočuje. OSPOD jej odkázal na policii a soud. Otec se nedozvěděl, jaké kroky na OSPOD provedl. OSPOD na můj dotaz potvrdil, že žádnou spisovou dokumentaci nezakládal, protože čekal až na oznámení a žádost policie o prošetření poměrů. Oznámení policie dostal OSPOD až dne 18. 3. 2024 a až dne 12. 4. 2024 provedl neohlášené šetření u matky. Mezitím se otec na OSPOD obrátil znovu. Žádal o informace, jak OSPOD postupuje, a sdělil, že syn už si na bití nestěžuje, ale stále se pomočuje.

Je povinností OSPOD adekvátně reagovat na upozornění ohledně špatné péče či týrání dětí. **OSPOD nereagoval na upozornění otce a vyčkával, až/jestli se na něj obrátí i policie. Takový postup považuji za nesprávný, zvláště když otec upozorňoval na nepřiměřené fyzické trestání dětí.**⁶ Nešlo tedy o žádnou banalitu. OSPOD měl reagovat ihned a upozornění na nepřiměřené fyzické trestání urychleně prověřit.

O výsledcích prošetření upozornění měl OSPOD informovat otce. Nic na tom nemění ani fakt, že si Bedřich přestal na bití stěžovat, protože to nutně neznamená, že nepokračovalo.

2 Ustanovení § 9 odst. 1 zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

3 Dané pravidlo vyplývá ze zásady zakotvené v § 7 odst. 2 zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Ta upravuje, že každý je oprávněn upozornit OSPOD na porušení povinností nebo zneužití práv vyplývajících z rodičovské odpovědnosti.

4 Pravidlo zakotvuje zásada procesní ekonomie zakotvená v § 6 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu.

5 Mlčenlivost OSPOD se neuplatní vůči zákonným zástupcům dítěte či jiné odpovědné osobě za výchovu dítěte.

6 Tím není dotčeno, že žádné fyzické trestání dětí není v souladu s čl. 19 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte, vyhlášené pod č. 104/1991 Sb., nebo s článkem 17 Evropské sociální charty, vyhlášené pod č. 14/2000 Sb. m. s., jak konstatoval Evropský výbor pro sociální práva v rozhodnutí ze dne 20. ledna 2015 ve věci č. 96/2013, *Approach proti České republice*.

C.1.2 Sepsání oznámení a vedení spisu

OSPOD má povinnost komunikovat s rodiči. Také má povinnost vést spisovou dokumentaci⁷ dětí, kterým byl ustanoven opatrovníkem nebo poručníkem, a dětí, které zákon považuje za ohrožené. Součástí spisové dokumentace jsou mimo jiné záznamy o jednání s rodiči.⁸

Když se otec obrátil v únoru 2024 na OSPOD, ten jeho oznámení nezaznamenal ani jej neevidoval.

OSPOD by měl sepsat oznámení, které rodič na OSPOD učiní. To platí i tehdy, že zatím nevede žádný spis dítěte. Jen tak může zajistit, že jeho postup bude přezkoumatelný a že v případě fluktuace zaměstnanců bude zajištěna návaznost sociálně-právní ochrany (či poskytovaného poradenství a prevence). Nedbalé vedení dokumentace může bránit kontinuitě sociální práce. Činnost OSPOD se stává netransparentní. Není také možné, aby si sociální pracovníce/ník pamatovali veškeré skutečnosti až do doby, než bude dítě jako ohrožené vyhodnoceno. V řadě případů se totiž situace v rodině stupňuje, a to ne v řádu týdnů, ale až měsíců i let. Pokud OSPOD nebude informace o dítěti evidovat a situace v rodině vygraduje nebo se problémy budou kumulovat, nemusí mít dostatečné podklady, na jejich základě by dítě vyhodnotil jako ohrožené a s rodinou intenzivněji pracoval.

V tomto případě však je OSPOD zároveň kolizním opatrovníkem dětí, a vede tedy spis podle zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Informace o možném nepřiměřeném fyzickém trestání je přitom podstatná i pro OSPOD jako kolizního opatrovníka. Obsahuje totiž podstatné sdělení o tom, jak se rodiče k dětem chovají. Pro preventivní a poradenskou činnost je zase podstatná pro přehodnocení toho, zda se v důsledku této informace nestává dítě ohrožené podle § 6 zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

Tajemník mi k chybám při vedení spisové dokumentace sdělil, že na úřadě poučili pracovníky o nutnosti zápisu každého takového oznámení s tím, že nelze vyčkávat na zprávu jiné instituce. Toto opatření považuji za dostatečné.

C.2 Další postup OSPOD

OSPOD musí využít přiměřené prostředky k objektivnímu zjištění okolností týkajících se dítěte. Jejich posloupnost OSPOD určuje sám na základě vyhodnocení namítaných skutečností.⁹

Podle odborné literatury by měl OSPOD zjišťovat rodinné poměry především ze čtyř zdrojů – z rozhovorů s otcem, s matkou a s dítětem, jakož i z šetření v rodinné domácnosti, v níž dítě žije. Poznatky o rodině však může získat i dotazem u dětského lékaře či ve škole.¹⁰

7 V souladu s § 54 zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

8 V souladu s § 55 odst. 2 zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

9 V souladu s § 9a zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

10 MATOUŠEK, Oldřich a kol. Děti a rodiče v rozvodu. Manuál pro zúčastněné profesionály a rodiny. Praha: Portál, 2015. S. 84-85, ISBN 978-80-262-0968-3.

OSPOD je povinen mimo jiné působit na rodiče, aby plnili povinnosti vyplývající z rodičovské odpovědnosti a obnovili narušené funkce rodiny. Také má poskytovat odborné sociální poradenství a pomáhat rodičům při řešení problémů souvisejících s péčí o dítě.¹¹ Může rodičům doporučit, případně uložit povinnost využít odbornou poradenskou pomoc.¹²

Až poté, co OSPOD obdržel oznámení policie, tak:

- provedl neohlášené sociální šetření u matky,
- vyžádal si zprávu pediatričky Bedřicha,
- vyžádal si zprávu ze školky Bedřicha.

Při šetření byly v bytě přítomny matka, Adéla a Cecílie. Matka sdělila, že dříve dětem dávala výchovně přes zadek, ale ne nijak silou. Teď už to ale nedělá a snaží se situace řešit jinak. Cecílie sociální pracovníci řekla, že je maminka občas bije, bouchá ji do hlavy, což poté předvedla na Adéle. Teď už se to prý tolik neděje, ale předtím byla i Adélku a Bedřicha. Maminka jí vždy říká, že zlobí, ale ona si to nemyslí. Jinak je maminka moc hodná a dobře vaří (maminku pak utíkala do vedlejší místnosti obejmout). S Adélou OSPOD nemluvil. Bedřich při sociálním šetření v bytě nebyl. OSPOD ve svém vyjádření tvrdil, že s matkou probral témata nevhodných výchovných prostředků, ale ze záznamu ze šetření to nevyplývá.

S matkou OSPOD hovořil následně v červnu 2024, kdy jí mimo jiné doporučil, aby Bedřichovi zajistila psychologickou pomoc. Matka uvedla, že Bedřich je v péči psychologa, který dochází do školky. Záznam z tohoto rozhovoru s matkou mi však OSPOD nezaslal, přestože jsem jej žádal o zaslání veškerých souvisejících podkladů.

Pediatrička ve své zprávě uvedla, že péče obou rodičů je dobrá, „*problémem je spíše konfliktní situace mezi rodiči*“. Bedřich se ještě občasné pomočuje. Podle otce se to nestává, když je u něj. U matky ano, nehody se stávají hlavně tehdy, když je zabraný do hry. Pediatrička na Bedřichovi nepozorovala známky týrání nebo zanedbávání. Jednou v noci utekl od otce bosý v pyžamu, našla ho sousedka a řešila to i policie.

Ze zprávy Bedřichovy školky vyplývá, že je často nemocný. Zapojuje se do her a činností. Matku má rád a často o ní mluví, o otci nemluví. S matkou spolupracuje školka dobře, matka se na něj ptá. Otec se začal více zajímat až v únoru 2024.

Otec v podnětu tvrdil, že psycholog ze školky dětem doporučil psychologickou péči. Otec zajistil termín, ale matka tam odmítla přijít s tím, že to nemá cenu. Ve školce se také údajně projevuje zvýšená agresivita dětí. Tyto dvě skutečnosti jsem však ze zprávy školky, kterou mi doplnil OSPOD, nevyvodil.

Z výše uvedených zjištění vyplývá, že se OSPOD zaměřil pouze na Bedřicha, přestože otec upozorňoval, že **obě jeho děti** jsou vystavovány nepřiměřeným fyzickým trestům. O Adélu se OSPOD vůbec nezajímal. **OSPOD neplnil řádně svoje povinnosti, když nezjišťoval skutečnosti týkající se obou dětí.**

11 V souladu s § 11 odst. 1 písm. a), § 10 odst. 1 písm. b) a § 1 odst. 1 písm. c) zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

12 Ustanovení § 12 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv.

OSPOD s Bedřichem také nemluvil (při místním šetření u matky nebyl). Pokud OSPOD prověřuje, zda je dítě v pořádku a zda je, či není v ohrožení, je nezbytné, aby ho aspoň viděl. **OSPOD nepostupoval správně, když Bedřicha neviděl a nemluvil s ním.**

Je také otázkou, nakolik je Bedřichovo pomočování ovlivněno jeho zdravotním stavem a nakolik chováním rodičů (nejenom fyzickým trestáním, ale také konflikty mezi rodiči). To měl OSPOD zjišťovat dotazem na jeho pediatričku a případně později na psychologa.

OSPOD měl matku důrazně poučit o tom, že fyzické tresty a bití dětí do hlavy (tak jak popsala Cecilie) jsou nepřijatelné a je nutné se jim vyvarovat.¹³ Také matce mohl doporučit odbornou poradenskou pomoc, která se zaměřuje na nepřijatelnost fyzického trestání dětí či práci s emocemi a sebeovládáním rodiče.

Ze získaných podkladů také vyplývá, že mezi rodiči je komplikovaná a problematická komunikace. **OSPOD jim proto měl doporučit mediaci či odbornou poradenskou pomoc.** Vítám, že OSPOD ve vyjádření, které jsem si vyžádal, uvádí, že v případě přetrvávajících konfliktů mezi rodiči doporučí rodinnou terapii. Jsem však toho názoru, že jim tuto pomoc měl OSPOD doporučit už dříve.

C.3 Vyhodnocení míry ohrožení dítěte podle § 6 zákona o sociálně-právní ochraně dětí

OSPOD pravidelně vyhodnocuje situaci dítěte a jeho rodiny¹⁴ a posuzuje, zda se nejedná o ohrožené dítě.¹⁵

Pokud OSPOD není místně příslušný k vyhodnocování situace dítěte sám, je jeho povinností oznámit místně příslušnému OSPOD skutečnosti, které nasvědčují tomu, že jde o ohrožené dítě podle § 6 zákona o sociálně-právní ochraně dětí.¹⁶

Z úvodního vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny vyplývá, že OSPOD Bedřicha nevyhodnotil jako ohrožené dítě.

Ve vyhodnocení jsem také našel několik rozporů či chyb:

- důvodem vyhodnocení měla být i žádost rodiče (nejen oznámení policie),
- v kapitole *Rodičovská kapacita* OSPOD neoznačil podezření na psychické či fyzické týrání. Na nepřiměřené trestání však upozornil otec a potvrdila jej i Cecilie. Proto měl tento bod označit také.

Jak jsem uvedl již výše, aby mohl OSPOD řádně vyhodnotit situaci dítěte, měl Bedřicha vidět a mluvit s ním. Také se měl více zaměřit na otázku jeho pomočování a zjišťovat, co jej může způsobovat. **Bez zjištění těchto podstatných skutečností nemohl situaci náležitě vyhodnotit, a proto nepostupoval správně. Měl také vyhodnocovat i situaci Adély, protože otcovo upozornění se týkalo obou dětí.**

13 K nepřijatelnosti fyzického trestání dětí viz také Ministerstvo spravedlnosti. *Nepřijatelnost tělesného trestání dětí*. Mezi soudy. Praha 2024; dostupné na [Nepřijatelnost tělesného trestání dětí | Mezi—soudy \(mezisoudy.cz\)](#) [cit. 2024-09-17]. K právnímu základu viz poznámku č. 6.

14 V souladu s § 10 odst. 3 písm. c) zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

15 V souladu s § 6 zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

16 Ustanovení § 10 odst. 1 písm. f) zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

OSPOD měl také řešit situaci Cecílie – ať již tak, že sám provedl vyhodnocení její situace (pokud je místně příslušný), nebo upozornil místně příslušný OSPOD.

D. Informace o dalším postupu

Zprávu zasílám tajemníkovi Městského úřadu Černošice Mgr. Ondřeji Štantejskému a žádám, aby se ve lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřil ke zjištěným pochybením a vyrozuměl mě o přijatých opatřeních k nápravě.¹⁷ Pokud neodpoví, nepřijme opatření k nápravě nebo provedená opatření nebudu považovat za dostatečná, vydám závěrečné stanovisko, v němž navrhnou opatření k nápravě.¹⁸

Zprávu zasílám rovněž stěžovateli.

Brno 2. října 2024

JUDr. Vít Alexander Schorm
zástupce veřejného ochránce práv
(podepsáno elektronicky)

¹⁷ Podle § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv.

¹⁸ Podle § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.